SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 280/09-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti Ľ. J., H., zastúpenej advokátkou JUDr. M. B., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96), za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľ. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96) p o r u š e n é b o l i .

2. Ľ. J. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 300 € [slovom tisíctristo eur (39 163,80 Sk)], ktoré jej j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť Ľ. J. trovy konania v sume 132,96 € [slovom stotridsaťdva eur a deväťdesiatšesť centov (4 005,55 Sk)] na účet jej právnej zástupkyne JUDr. M. B., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2008 doručená sťažnosť Ľ. J., H. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. B., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96) a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 1267/97.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je právnou nástupkyňou žalobkyne v 8. rade nebohej M. K., rod. K., ktorá sa návrhom z 15. januára 1996 domáhala (spolu s ďalšími desiatimi žalobcami) na okresnom súde od Š. K., M., a spol. (ďalej len „odporcovia“) zaplatenia sumy 62 636,48 € (1 886 986,70 Sk) s príslušenstvom. Vec bola okresným súdom zaevidovaná pod sp. zn. 12 C 44/96.

Sťažovateľka namieta, že napriek tomu, že návrh bol podaný pred viac ako dvanástimi rokmi, konanie na okresnom súde nebolo doteraz právoplatne skončené. Uviedla, že *„prvé pojednávanie vo vyššie uvedenej právnej veci odporcom v 1. rade bolo vytýčené skoro až po 9 mesiacoch na deň 6. 9. 1996, pričom toto pojednávanie bolo*

odročené na 27. 9. 1996. I toto pojednávanie bolo odročené na deň 29. 10. 1996 a tohto dňa bol vyhlásený rozsudok prvostupňového súdu pod č. k. 12 C 44/96-65 zo dňa 29. 10. 1996, ktorým bol žalobný návrh zamietnutý. Tento rozsudok bol doručený právnej zástupkyni mojej právnej predchodkyne dňa 7. 1. 1997 a proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote bolo odporcovi v 1. rade doručené dňa 21. 1. 1997 odvolanie, o ktorom rozhodoval odporca v 2. rade na pojednávaní vytýčenom na deň 29. 10. 1997, teda opäť až po 9 mesiacoch a na ktorom potvrdil rozsudok odporcu v 1. rade, ktorým bol žalobný návrh mojej právnej predchodkyne, ako i ďalších žalobcov v 1. – 7. rade v 9. – 11. rade zamietnutý. V tomto štádiu konania mám za to, že od podania žalobného návrhu, teda od 15. 1. 1996 do 26. 10. 1997 odporcovia v 1. – 2. rade označení v tomto mojom podaní, vo veci konali rýchlejšie ako konali neskôr tak, ako to uvádzam v nasledujúcom texte, pretože vec bola rozhodnutá právoplatným rozsudkom do 29. 9. 1998, teda do 2 rokov od podania pôvodnej žaloby.

Proti rozsudku odvolacieho súdu, teda odporcu v 2. rade č. k. 7 Co 1267/97 po nadobudnutí jeho právoplatnosti v lehote zákonom stanovenej bolo dňa 23. 10. 1998 podané dovolanie, na základe ktorého vo veci rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom č. k. 5 Cdo 96/2000-151 zo dňa 26. 11. 2003, ktorým zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V priebehu dovolacieho konania došlo i ku smrti mojej právnej predchodkyne neb. M. K., rod. K..., po ktorej bolo dedičské konanie zavedené na Okresnom súde v Žiline pod č. k. D 1533/2001 a jej dedičmi na základe rozhodnutia z č. l. 42 sme boli ja, môj brat Mgr. D. K. a náš otec E. K.

Rozsudok dovolacieho súdu – Najvyššieho súdu SR bol doručený odporcovi v 2. rade dňa 6. 2. 2004, avšak od doručenia tohto rozsudku odporca v 2. rade vo veci nekonal až rozsudkom č. k. 23 Co 55/2004-157 zo dňa 21. 3. 2005 zrušil rozsudok Okresného súdu v Žiline č. k. 12 C 44/96 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Od doručenia rozsudku dovolacieho súdu odporcovi v 2. rade tohto podania tento jeden rok a jeden mesiac nekonal, následne svoj rozsudok ako i rozsudok dovolacieho súdu doručil prvostupňovému súd, teda odporcovi v 1. rade a tento dňa 13. 6. 2005 oba rozsudky doručil právnym zástupcom pôvodných žalobcov. Odporca v 1. rade tým, že doručil tieto rozsudky účastníkom konania opäť vo veci nekonal až do dňa 4. 12. 2006, kedy zaslal právnym zástupcom žalobcov výzvu, aby v lehote 5 dní bolo doplnené podanie žalobcov v 1. – 11.

rade vzhľadom k tomu, že v priebehu konania došlo ku smrti niektorých z účastníkov konania a vzhľadom k tomu, že časť vyvlastňovacej náhrady v úschove Okresného súdu v Žiline pod č. k. NcA 54/1995 bola žalovaným v 1. – 4. rade už vyplatená.

Na moje telefonické dopyty mi bol vždy oznámené, že sa pojednávať bude. Celý postup odporcov v 1. – 2. rade v tomto konaní vedenom už pod novým č. k. 13 C 150/05 považujem za konanie, kde vážne boli porušené moje procesné práva na rýchle prejednanie a skončenie veci.“.

Podľa názoru sťažovateľky prvostupňový súd spôsoboval prieťahy tým, že nenariadil vo veci pojednávanie a bol nečinný neprimerane dlhú dobu, pričom táto nečinnosť sa podľa nej vzťahuje aj na postup odvolacieho súdu, a to najmä v období po doručení rozsudku dovolacieho súdu.

Odvolávajúc sa na rekapituláciu priebehu sporu uvedenú v sťažnosti sťažovateľka namieta, že *„v konaní vedenom pod č. k. 13 C 150/05 tohto prvostupňového súdu, ako i odvolacieho súdu po skončení dovolacieho konania na Najvyššom súde SR došlo k neprimeraným, neodôvodneným a značným prieťahom v konaní po doručení rozsudku Najvyššieho súdu SR č. k. 5 Cdo 96/2000-151“.*

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Právo Ľ. J., rod. K., trvale bytom H., priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, pod sp. zn. č. k. 13 C 150/2005, aby sa vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, bolo porušené.

Ľ. J., rod. K. sa priznáva primerané zadosťučinenie vo výške 50 000,- Sk (slovom: päťdesiattisíc korún slovenských), ktoré je odporca v 1. rade – Okresný súd Žilina povinný zaplatiť sťažovateľovi Ľ. J., rod. K. v lehote dvoch mesiacov od vydania nálezu Ústavného súdu SR.

Ľ. J., rod. K. sa priznáva primerané zadosťučinenie vo výške 50 000,- Sk (slovom: päťdesiattisíc korún slovenských), ktoré je odporca v 2. rade – Krajský súd Žilina povinný

zaplatiť sťažovateľovi Ľ. J., rod. K. v lehote dvoch mesiacov od vydania nálezu Ústavného súdu SR.

Okresný súd Žilina a Krajský súd Žilina sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia Ľ. J. na účet právnej zástupkyne, JUDr. M. B., založený v..., a to v lehote 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96), uznesením č. k. IV. ÚS 280/09-14 zo 7. augusta 2009 prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredseda okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu v prípise sp. zn. 1 SprS/185/09 z 27. augusta 2009 odkázal na svoje predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. 1 SprS/185/09 z 27. mája 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vo veci, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie práva, aby sa jej vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, bolo vydané Okresným súdom v Žiline ako prvostupňovým súdom v poradí druhé rozhodnutie vo veci samej. Naposledy bolo rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu v Žiline 13 C/150/2005-447 dňa 27. 12. 2007. Rozsudok bol uznesením Krajského súdu v Žiline 6 Co/297/2008-526 zo dňa 31. 3. 2009 zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Možno súhlasiť s názorom sťažovateľky, že neistota bude odstránená len právoplatným rozhodnutím súdu. Právoplatnému rozhodnutiu súdu však predchádza rozsiahla činnosť súdu spočívajúca v procesných

rozhodnutiach, úkonoch, pojednávaniach, štúdiu spisu a pod. Takáto činnosť súdu predchádzajúca rozhodnutiu v merite veci musí byť priamo úmerná zložitosti veci a procesnej náročnosti konania.

Konanie 13 C/150/2005 je skutkovo zložité, kde je potrebné prejudiciálne riešiť viacero otázok, či už vlastníckych práv k pôvodných nehnuteľnostiach, otázok prechodu práv a sukcesie, pomer nárokov vo vzťahu prechodu práv a povinností a podobne. Samotná zložitosť veci je zrejmá aj z nejednotnosti právnych názorov vzťahujúcich sa k obdobnej problematike, z vyslovených názorov Najvyššieho súdu SR, nakoniec aj z výrokovej časti zrušeného rozhodnutia súdu. Celé konanie je aj mimoriadne procesne náročné vzhľadom k neustálej zmene okruhu účastníkov konania spôsobenej smrťou pôvodných účastníkov a ich právnych nástupcov. Okresnému súdu neprináleží hodnotiť postup Najvyššieho súdu SR v konaní o dovolaní, avšak úmrtie viacerých účastníkov si nepochybne vyžiadalo postup podľa § 107 ods. 3 O. s. p.

Okresný súd v Žiline vo veci konal bez prieťahov. Od doručenia uznesenia Krajského súdu v Žiline 23 Co 55/2004-157 Okresnému súdu v Žiline, ktorý ich dňa 13. 6. 2005 doručoval účastníkom boli všetky úkony súdu účelné a primerané zložitosti veci. Skutočnosť, že výzva navrhovateľom bola zaslaná až 16. 2. 2006 (nie 4. 2. 2006 ako uvádza sťažovateľka) bola spôsobená tým, že odporca v 1) rade musel ex offo zistiť správny okruh účastníkov konania, zabezpečiť a pripojiť spisy konaní, v ktorých sa rozhodovalo o nárokoch poručiteľa a právach a povinnostiach dedičov, vzhľadom na zmenu zákonného sudcu bolo nevyhnutné celú vec opätovne naštudovať, pripraviť podklady pre procesné rozhodnutia. Opätovne je potrebné poukázať na skutkovú a procesnú zložitosť veci. V konaní boli vznášané námietky zaujatosti sudcu, bola prejednávaná sťažnosť pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, pričom aj tieto dielčie skutočnosti majú na následok predĺženie doby do vydania rozhodnutia. Rýchlosť a hospodárnosť konania, nesmie byť presadzovaná na Úkor zákonnosti a spravodlivosti rozhodnutia a porušenie práv ostatných účastníkov konania.“

Podpredseda okresného súdu vo svojom prípise z 27. augusta 2009 poukázal aj na vyjadrenie okresného súdu k súvisiacej veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 10/2008, v ktorom uviedol, že sťažnosť považuje za nedôvodnú, keďže *„Zo spisového*

materiálu je zrejmé, že počas trvania súdneho konania disponoval Okresný súd Žilina spisovým materiálom... len 5 rokov. Počas tohto obdobia... vo veci riadne konal a prípadné obdobie, ktoré by bolo možné považovať za prieťahy v konaní bolo spôsobené účastníkmi konania. Tieto skutočnosti sú zrejmé z úkonov, ktoré Okresný súd Žilina vo veci uskutočnil v snahe odstrániť vady podaného návrhu za účelom jeho prejednania na súdnom pojednávaní. Okrem toho v priebehu súdneho konania došlo k viacerým úmrtiam účastníkov konania, čo skomplikovalo postup súdu.“.

K prípisu podpredsedu okresného súdu bolo pripojené aj vyjadrenie zákonného sudcu (obsahovo z pohľadu argumentácie v zásade totožné s vyjadrením podpredsedu okresného súdu) a táto chronológia úkonov v predmetnej veci:

„17. 1. 1996 – podaný návrh

18. 4. 1996 – vydané predbežné opatrenie a vytýčený termín na 6. 9. 1996

6. 9. 1996 – pojednávanie odročené na 27. 9. 1996

27. 9. 1996 – pojednávanie odročené na 29. 10. 1996

29. 10. 1996 – vyhlásený rozsudok

24. 2. 1997 – výzva pre navrhovateľov na zaplatenie sup. za odvolanie, odvolanie doručené odporcom

19. 8. 1997 – spis zaslaný KS na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľov

29. 10. 1997 – KS rozsudok OS potvrdil a spis bol vrátený OS až 23. 9. 1998

23. 10. 1998 – navrhovatelia podali dovolanie

- na základe rozvrhu práce platného pre rok 1998 bol spis od 1. 8. 1998 pridelený Dr. D.

- na základe rozvrhu práce platného pre rok 1999 bol spis od 1. 4. 1999 opätovne pridelený Dr. C.

21. 9. 2000 – spis predložený NS SR, ktorý 23. 11. 2003 zrušil rozsudok KS a dňa 6. 2. 2004 spis doručil

21. 5. 2005 – uznesením sp. zn. 23 CO 55/04 Krajský súd rozsudok 12 C 44/96 zo dňa 29. 10. 1996 zrušil, ktoré bolo 30. 5. 2005 doručené účastníkom

16. 6. 2005 – navrhovatelia upresnili žalobný návrh

18. 7. 2005 – dotaz na odd. D bu, kedy zomrel navrhovateľ 6, dotaz na REGOB – zistenie adresy navrhovateľa 7), dotaz na Matriku Za, aby zaslali úmrtný list navrhovateľa 4)

16. 8. 2005 – dotaz na právnych nástupcov o 6), či vstupujú do konania ako účastníkmi konania, dotaz na odd. D tu – zistenie D konania po navrhovateľovi 4)

17. 2. 2006 – rozsudok NS a uznesenie KS doručiť právnym nástupcom po navrhovateľke 4) a tiež doručiť navrhovateľke 7). Výzva na právnych nástupcov po navrhovateľovi 4), či vstupujú do konania.

20. 2. 2006 – doručiť rozsudok NS a uznesenie KS právnym nástupcom po navrhovateľke v rade 6)

6. 3. 2006 – dotaz na dedičov – právnych nástupcov navrhovateľa 4), že podanie, ktorým zahlásili vstup do konania je potrebné podpísať

10. 4. 2006 – spis predložený VSÚ za účelom vyrubenia sup. za podanú námietku zaujatosti

20. 4. 2006 – rozsudok NS a uznes. KS doručené práv. nást. navrhovateľa 4)

21. 4. 2006 – doručená výzva na zaplatenie sup. za námietku zaujatosti

20. 7. 2006 – spis vrátený z Ústavného súdu

27. 7. 2006 – spis zaslaný KS za účelom rozhodnutia o námietke zaujatosti

21. 8. 2006 – spis vrátený z KS bez rozhodnutia o námietke zaujatosti, nakoľko nebol dodržaný postup podľa § 15 O. s. p.

16. 10. 2006 – spis pridelený na vybavenie JUDr. H.

19. 2. 2007 – zamietnutý návrh na vydanie predbežného opatrenia.

12. 9. 2007 – rozhodnuté o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov navrhovateľov 1, 9, 10, 11, 12, 13 a vytýčený T: na 18. 12. 2007

5. 10. 2007 – rozhodnuté o pripustení zmeny návrhu navrhovateľov

5. 10. 2007 – spis predložený KS za účelom rozhodnutia o odvolaní odporcov 1, 4, 10, 11 voči uzneseniu o zastavení konania voči odporcovi 5)

7. 12. 2007 – rozhodnuté o pripustení zmeny návrhu navrhovateľov

18. 12. 2007 – pojednávanie odročené na 27. 12. 2007 za účelom vyhlásenia rozsudku

27. 12. 2007 – vyhlásený rozsudok

5. 3. 2008 – výzva pre navrhovateľov na zaplatenie sup. za odvolanie, odvolanie doručované odporcom na vyjadrenie

18. 4. 2008 – spis vrátený z ÚS SR

22. 4. 2008 – spis zaslaný KS ŽA na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľov

21. 7. 2008 spis vrátený z KS bez meritórneho rozhodnutia

14. 8. 2008 – rozsudok opätovne doručovaný navrhovateľke 6.2)

19. 9. 2008 – spis opätovne predložený KS ŽA na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľov

20. 5. 2009– spis vrátený z KS – vec zrušená

27. 5. 2009 – uznesenie KS doručované účastníkom konania a právnym zástupcom.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky reagovala na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 17. septembra 2009, v ktorom okrem iného k tvrdeniu o (účelovom) postupnom podávaní sťažností jednotlivými účastníkmi namietaného konania obsiahnutému vo vyjadrení zákonného sudcu uviedla, že *„... takýto postup nie je žiadnym právnym predpisom zakázaný... Ani táto argumentácia odporcu v 1. rade však neospravedlňuje tú skutočnosť, že od 17. 1. 1996 do dnešného dňa vo veci nebolo právoplatne rozhodnuté.“*.

Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie na okresnom súde nie je ku dňu rozhodovania v tejto veci právoplatne skončené.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 44/96).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (IV. ÚS 195/02).

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ako súčasť prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetné konanie vedené okresným súdom, v rámci ktorého namieta sťažovateľka zbytočné prieťahy, hodnotí ústavný súd s poukazom na svoj záver vyjadrený už v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 62/06 (porovnaj tiež III. ÚS 169/09) ako konanie, ktoré po právnej stránke možno považovať za zložité, keďže právna otázka, ktorá bola v namietanom konaní riešená (týkajúca sa rozdelenia náhrady za pôdu, ktorá podľa právnej úpravy platnej v čase prerokúvania dedičstva pripadla do výlučného vlastníctva jednému z dedičov, a mala by byť v prípade jej scudzenia rozdelená medzi ustupujúcich dedičov podľa výšky ich dedičských podielov), nebola dovtedy predmetom rozhodovania súdov. Podľa názoru ústavného súdu vec vykazuje aj určitý stupeň faktickej zložitosti ovplyvnenej najmä počtom účastníkov konania a zmenami v dôsledku procesného nástupníctva po zomrelých navrhovateľoch.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri posudzovaní tohto kritéria ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka v doterajšom priebehu konania poskytovala okresnému súdu potrebnú súčinnosť, keďže reagovala včas a riadne na výzvy okresného súdu. V konaní vystupovalo viacero účastníkov na strane navrhovateľa, pričom niektorí z nich predovšetkým v období rokov 2006 a 2007 doručovali okresnému súdu návrhy, ktorými menili svoj žalobný petit či žiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov. Žiaden z týchto návrhov, ktoré objektívne prispeli

k predĺženiu konania, však nebol návrhom sťažovateľky, preto uvedené spomalenie priebehu konania pred okresným súdom nemožno pričítať na jej ťarchu.

3. Vo vzťahu k postupu okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd poukazuje na svoje predchádzajúce skutkové zistenia v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 62/06, II. ÚS 420/06, III. ÚS 44/07, II. ÚS 160/07, I. ÚS 10/08 a III. ÚS 169/09, ktoré sa týkali toho istého konania pred okresným súdom ako sťažnosť sťažovateľky a ktoré svojimi sťažnosťami vyvolali iní účastníci konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 150/2005. Vychádzajúc z § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 121 OSP ústavný súd využil skutkové závery z uvedených právoplatne ukončených konaní aj pre rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľky.

S poukazom na svoje skutkové zistenia v predchádzajúcich konaniach (pozri napr. I. ÚS 10/08 alebo III. ÚS 169/09) ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v konaní nečinný predovšetkým v období od 4. februára 1999 do 5. júna 2000. V tejto súvislosti ústavný súd zohľadnil, že súdny spis bol od 28. júna 1999 do 6. decembra 1999 zapožičaný orgánom prokuratúry v súvislosti s podnetom na podanie mimoriadneho dovolania. Rovnako nečinný bez ospravedlniteľného dôvodu bol okresný súd aj od 5. septembra 2005 do 20. februára 2006 a od 10. mája 2006 do 16. októbra 2006.

V žiadnom z období zistenej nečinnosti sa spis okresného súdu nenachádzal na ústavnom súde, preto ústavný súd hodnotí ako nedôvodnú obranu okresného súdu založenú na tvrdení, že vo veci konať nemohol z dôvodu sťažností podávaných jednotlivými účastníkmi konania ústavnému súdu.

V súvislosti s hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že spisový materiál bol z dôvodu podávaných opravných prostriedkov mimo dispozičnej sféry okresného súdu v období od 19. augusta 1997 do 23. septembra 1998, od 21. septembra 2000 do 30. mája 2005, od 5. októbra 2007 do 13. decembra 2007 a od 22. apríla 2008 do 20. mája 2009. Zo spisu vyplýva, že okresný súd v doterajšom priebehu konania disponoval súdnym spisom približne 6 rokov.

Aj napriek tomu, že zo skutkových okolností prerokúvanej veci, ako aj z právoplatných rozhodnutí ústavného súdu v súvisiacich veciach vyplýva, že na doterajšej neprimeranej dĺžke namietaného konania majú podiel tak viaceré procesné úkony ostatných účastníkov konania, ako aj postup krajského súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, nemohol ústavný súd opomenúť skutočnosť, že okresný súd prispel k viac ako 13 rokov trvajúcemu a stále právoplatne neskončenému konaniu neodôvodnenou nečinnosťou v dĺžke takmer dvoch rokov. V naznačených okolnostiach ústavný súd obdobne ako v predchádzajúcich konaniach (III. ÚS 62/06, II. ÚS 420/06, III. ÚS 44/07, II. ÚS 160/07, I. ÚS 10/08 a III. ÚS 169/09) dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 150/2005 porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 1 659,70 €. Uplatňovanú sumu zadosťučinenia odôvodňuje tým, že *„... vzhľadom na obdobie nečinnosti príslušných súdov, vzhľadom na uplatnený nárok, ako i na tú skutočnosť, že po podaní žalobného návrhu mojou právnou predchodkyňou M. K., rod. K. došlo k jej smrti a po zrušení rozsudku Krajského súdu Žilina – odporcu v 2. rade, tento nekonal viac ako 1 rok a až po jeho uplynutí vydal uznesenie, ktorým zrušil rozsudok prvostupňového súdu. Prvé pojednávanie po zrušení rozsudku vo veci vytýčil prvostupňový súd až po doručení podaní pôvodných žalobcov z 20. a 21. 12. 2006, označených ako zmena petitu žaloby až na deň 18. 12. 2007. Na ospravedlnenie tejto nečinnosti nemožno sa odvolávať na ďalšie podania ostatných žalobcov v tejto právnej veci...“.*

Pri určovaní sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci (najmä právnu a faktickú zložitosť predmetu konania, doterajšiu dĺžku namietaného konania, správanie sťažovateľky ako účastníčky predmetného konania a zistené obdobie neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu) ústavný súd považoval priznanie sumy 1 300 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd sa napokon zaoberal aj žiadosťou sťažovateľky, aby jej boli uhradené trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Z textu § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že možnosť uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, je ustanovená len fakultatívne. V danom prípade ústavný súd nepovažoval za odôvodnené priznať sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia, ktoré jej vznikli v konaní pred ústavným súdom v takom rozsahu, aký by jej patril podľa príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to vzhľadom na skutočnosť, že v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 169/09 už bola okresnému súdu uložená povinnosť uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa

na účet jeho právnej zástupkyne, pričom išlo o konanie, v ktorom sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v tom istom konaní pred okresným súdom (sp. zn. 13 C 150/2005), a sťažovateľa rovnako ako sťažovateľku zastupovala tá istá právna zástupkyňa. Navyše išlo o obsahovo takmer identické sťažnosti doručené ústavnému súdu v rovnaký deň.

Z uvedeného dôvodu sumu 265,92 €, ktorá by sťažovateľke inak patrila [vypočítanú zo základu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 632,54 € za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 4 vyhlášky], ústavný súd primeraným uplatnením § 13 ods. 3 vyhlášky znížil o polovicu, a na tomto základe priznal sťažovateľke úhradu trov konania v sume 132,96 € [(4 005,55 Sk) bod 3 výroku tohto nálezu].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2009